

การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

พิชิต วรรณ กิติคุณ
วิทยากรชำนาญการ
กลุ่มบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ที่มา

ปัจจุบันนี้มีกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตจำนวนมาก และกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตได้กำหนดให้ประชาชนหรือภาคเอกชนที่ประกอบกิจการต้องติดต่อหน่วยงานภาครัฐ เพื่อขออนุญาต อนุมัติ ขึ้นทะเบียน และรับแจ้ง ซึ่งการอนุญาตในบางเรื่องมีกฎหมายหลายฉบับที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ฉะนั้นในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวจึงต้องติดต่อกับส่วนราชการหลายแห่ง นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตบางฉบับไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลา รายละเอียดของเอกสาร และหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้ ยื่นเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งไม่ได้มีการกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน จนทำให้เกิดความไม่ชัดเจน เป็นการสร้างภาระ และเป็นอุปสรรคต่อประชาชนในการยื่นคำขออนุญาต เพื่อดำเนินการต่าง ๆ เช่น การขออนุญาตประกอบกิจการด้านการค้า ด้านการอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว และการโรงแรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจ และทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสทางการค้าและการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ จนกลายเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจของประเทศในเวทีโลกได้

ดังนั้น คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้มีกฎหมายกลางที่จะกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตให้มีความชัดเจน ให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อรับคำร้องและศูนย์รับคำขออนุญาต ณ จุดเดียว เพื่อให้การบริการและข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการขออนุญาต ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนตามหลักของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ต่อมาในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 25/2557 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2557 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 22 มกราคม 2558

กฎหมายฉบับนี้อำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการอย่างไร

พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการแก่ประชาชนให้ติดต่อกับทางราชการให้เร็วขึ้น (faster) ง่ายขึ้น (easier) และถูกลง (cheaper) รวมทั้งมุ่งให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างโปร่งใส รับผิดชอบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สุขกับประชาชน และเพิ่ม

ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลผลิตหลักเพื่ออำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการแก่ประชาชน ดังนี้

1. คู่มือสำหรับประชาชน

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ให้เสร็จสิ้นภายใน 180 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คู่มือสำหรับประชาชนเป็นคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ
- 2) ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต
- 3) รายการเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอ

ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องมีการเผยแพร่คู่มือสำหรับประชาชนด้วยวิธีปิดประกาศคู่มือสำหรับประชาชนไว้ ณ สถานที่ที่กำหนดให้ยื่นคำขออนุญาตในเรื่องนั้น ๆ และเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย เพื่อให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง อนึ่ง หากประชาชนต้องการสำเนาคู่มือสำหรับประชาชน เจ้าหน้าที่ต้องจัดทำสำเนาให้โดยจะคิดค่าใช้จ่ายตามที่ระบุไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน และหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดให้ประชาชนสามารถยื่นคำขออนุญาตผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นคำขอด้วยตนเองได้

2. ศูนย์บริการร่วม

ส่วนราชการจะจัดให้มีศูนย์บริการร่วมเพื่อให้บริการประชาชน โดยจัดให้มีศูนย์บริการร่วมภายในส่วนราชการนั้น ๆ เพื่อทำหน้าที่รับคำขอและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตที่มีความเกี่ยวเนื่องกับหลายส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมาไว้ ณ ที่เดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ประชาชนสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์บริการร่วมเพื่อดำเนินการได้หลายเรื่องพร้อมกันในครั้งเดียว เช่น การติดต่อสอบถามข้อมูล การขออนุญาต การขออนุมัติ เป็นต้น

3. ศูนย์รับคำขออนุญาต

ศูนย์รับคำขออนุญาตจะเกิดขึ้นในกรณีจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีอาจมีมติให้จัดตั้งศูนย์รับคำขออนุญาตขึ้นได้ และให้มีฐานะเป็นส่วนราชการอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ศูนย์รับคำขออนุญาตหรือสาขาของศูนย์ประจำกระทรวงหรือประจำจังหวัดถือเป็นศูนย์กลางในการรับคำขอเฉพาะเรื่องที่พระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตที่อยู่ภายใต้การดำเนินการของศูนย์รับคำขออนุญาตเท่านั้นโดยทำหน้าที่ ดังนี้

- 1) รับคำขอ ค่าธรรมเนียม และค่าอุทธรณ์ ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาต
- 2) ให้ข้อมูล ชี้แจง และแนะนำผู้ยื่นคำขอหรือประชาชนให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข

ในการขออนุญาต

3) ส่งคำขอ ค่าอุทธรณ์ เอกสาร และหลักฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการอย่างถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

4) ในกรณีที่เห็นว่าหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการยื่นคำขอ มีการกำหนดให้ต้องส่งเอกสารที่ไม่จำเป็นหรือเป็นภาระเกินสมควรแก่ประชาชน ให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

5) รวบรวมปัญหาและอุปสรรคจากการอนุญาตและการดำเนินการของศูนย์รับคำขออนุญาต เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเพื่อรายงานต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6) เสนอแนะการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลา เกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ รวมถึงข้อเสนอในการออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกมากขึ้น

4. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้อนุญาต

1) การตรวจสอบความถูกต้องของคำขอและเอกสาร โดยสามารถแบ่งเป็น 3 กรณี ดังนี้

- กรณีคำขอไม่ถูกต้องหรือเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบทันที ในกรณีที่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ในขณะนั้น ให้แจ้งผู้ยื่นคำขอดำเนินการให้ครบถ้วน แต่ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในขณะนั้น ให้บันทึกความบกพร่อง รายการเอกสาร หลักฐานที่ต้องยื่นเพิ่มเติม และกำหนดระยะเวลา ที่ผู้ยื่นคำขอต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมลงในบันทึก รวมทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ยื่นคำขอต้องลงนามในบันทึกนั้นด้วย และมอบสำเนาทันทีให้ผู้ยื่นคำขอเก็บไว้เป็นหลักฐาน

- กรณีคำขอถูกต้องหรือเอกสารหลักฐานครบถ้วน หรือกรณีผู้ยื่นคำขอได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมเอกสารหลักฐานจนครบถ้วนแล้ว เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่นเพิ่มอีก หรือไม่สามารถปฏิเสธการพิจารณาคำขอโดยอ้างเหตุความไม่สมบูรณ์ของคำขอหรือความไม่ครบถ้วนของเอกสารหลักฐาน

- กรณีผู้ยื่นคำขอไม่ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมเอกสารหลักฐานตามที่เจ้าหน้าที่แจ้ง เจ้าหน้าที่จะคืนคำขอพร้อมแจ้งสาเหตุเป็นหนังสือแก่ผู้ยื่นคำขอ และผู้ยื่นคำขอมีสิทธิยื่นอุทธรณ์การแจ้งของเจ้าหน้าที่ แต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นคำขอใดภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ยื่นคำขอต้องยื่นคำขอใหม่ภายในระยะเวลาดังกล่าว

2) ระยะเวลาการดำเนินการ

- กรณีผู้อนุญาตพิจารณาเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน ให้แจ้งผู้รับคำขอทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่พิจารณาเสร็จ

- กรณีผู้อนุญาตพิจารณาไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน ต้องแจ้งสาเหตุที่ล่าช้าเป็นหนังสือแก่ผู้ยื่นคำขอทุก 7 วัน จนกว่าจะพิจารณาเสร็จ

3) ความรับผิดชอบ

- ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ กรณีคำขอถูกต้องหรือเอกสารหลักฐานครบถ้วน หรือกรณีผู้ยื่นคำขอได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมเอกสารหลักฐานจนครบถ้วนแล้ว แต่เกิดกรณีคำขอไม่ถูกต้องสมบูรณ์หรือเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนจากการที่เจ้าหน้าที่ประมาทเลินเล่อหรือทุจริตจนเป็นผลให้ไม่อาจอนุญาตได้

ในกรณีนี้ให้ผู้อนุญาตสั่งการได้ตามที่เห็นสมควรและให้ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

- ความรับผิดชอบของผู้อนุญาต กรณีผู้อนุญาตพิจารณาเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนและที่ต้องแจ้งผู้รับคำขอทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่พิจารณาเสร็จ และกรณีผู้อนุญาตพิจารณาไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนและต้องแจ้งสาเหตุที่ล่าช้าเป็นหนังสือแก่ผู้ยื่นคำขอทุก 7 วันจนกว่าจะพิจารณาเสร็จ และให้ส่งสำเนาการแจ้งให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบทุกครั้งที่กรณีดังกล่าวหากผู้อนุญาตไม่แจ้ง ให้ถือว่ากระทำการหรือละเว้นกระทำการเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เว้นแต่จะเป็นเพราะมีเหตุสุดวิสัย

4) การกำกับ

- กรณีผู้อนุญาตพิจารณาไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนและต้องแจ้งสาเหตุที่ล่าช้าเป็นหนังสือแก่ผู้ยื่นคำขอทุก 7 วันจนกว่าจะพิจารณาเสร็จ รวมทั้งให้ส่งสำเนาการแจ้งให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบทุกครั้งที่กรณีนี้หากคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเห็นว่าความล่าช้าเกินสมควรแก่เหตุหรือเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของผู้อนุญาต ให้รายงาน และเสนอแนะให้พัฒนาหรือปรับปรุงหน่วยงานหรือระบบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานต่อคณะรัฐมนตรี

สำหรับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 มีดังนี้

1. ประชาชนได้รับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อราชการอย่างโปร่งใส ชัดเจน โดยประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลการให้บริการ ขั้นตอน ระยะเวลาที่ต้องใช้ และช่องทางในการให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจนผ่านคู่มือสำหรับประชาชน ทำให้สามารถจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ และค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้ได้อย่างครบถ้วน ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาติดต่อหน่วยงานของรัฐหลายครั้ง

2. ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อกับทางราชการ โดยประชาชนจะได้รับการอนุมัติคำขออย่างถูกต้อง ตรงเวลา ภายในระยะเวลาที่กำหนด

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

กฎหมายฉบับนี้เห็นว่ามีควมสำคัญอย่างยิ่งในการขจัดปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการยื่นขอ อนุญาตและการอนุญาตของทางราชการให้กับประชาชนได้มีความสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดี ต่อส่วนราชการในสายตาของประชาชนทั่วไปอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง เห็นว่าควรมีการติดตาม ตรวจสอบว่าแต่ละหน่วยงานได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้เพียงใด เพื่อก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

“พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558” (22 มกราคม 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 132 ตอนที่ 4 ก, น. 1-8.

พริกโฉมบริการภาครัฐ พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558. (กันยายน 2558). จดหมายข่าวรัฐบาลเพื่อประชาชน, 12

ศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อราชการ. (2558). เกี่ยวกับ พ.ร.บ. สืบค้น 1 ตุลาคม 2558 จาก

<https://www.info.go.th/page/faq.html>

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558. (2558). สืบค้น 1 ตุลาคม 2558 จาก

http://www.opdc.go.th/uploads/files/2558/1_110258.pdf